

AkersDølen

Medlemsblad for Groruddalen Historielag

Fra Stabburstrappen	s 2
Hva skjer	s 3
Hilsen fra Norsk Tipping/ Melding fra Lederen	s 4
Medlemsmøte Grorudveien 3	s 5

Pilegrimssuppe og vandring	s 6
Møte med pilegrimer	s 7
Vandring på Furuset	s 8
Sterke kvinnenavn på Stovner	s 10

AkersDølen

Medlemsblad for Groruddalen Historielag

Returadresse:
Groruddalen Historielag
Postboks 37 Grorud
0905 OSLO

Besøksadresse:
Stabburet Nordtvet gård
Gårdsveien 1-3

Kontortid:
Kontoret er åpent første
onsdag hver måned.
kl. 12.00 - 14.00
Telefon: 22 16 48 85
E-post: post@grohi.no
Hj.side: www.grohi.no
Org.nr 989 556 924

AkersDølen's redaksjon:
Kristian Skaane
Sigrun Opheim
Jan Arne Tangerud

Styret:
Leder og ansv.red.:
May Grimdalen
Nestleder: Jan Arne Tangerud
Sekretær: Sigrun Opheim
Styremedlemmer:
Guri E. Bramness
Anne Finhammer
Per Furuseth
Kristian Skaane
Gro Hoddevik
Varamedlemmer:
Berit Haugen
Rolf Torbo
Produksjon:
Gjerholm Design

Fra Stabburstrappen

I historielaget har vi grunn til å være fornøyd med følgende: I tidsskriftet St. Hallvard som Oslo Byes Vel utgir, har Sturle Kojen, Jon O. Grasmo, Jan Arne Tangerud og Bjørn H. Syversen skrevet om henholdsvis Falkbergets bosted på Grorud, om Sveiva landhandel og om Grorudvn. 3 og 5 inklusivt Steinhoggermuseet. Kulturhistoriske skilt skal innvises senere i høst. (Se programoppsettet annet sted i bladet.) Takk til forfatterne for bakgrunnshistoriene!

Et kinesisk ordtak lyder: «Å glemme sine forfedre er å være en bekk uten kilde, et tre uten rot.» Som barn er nok ikke alltid faget historie, det aller mest spennende på skolen. Heldigvis er det så mange lærere og slektninger som både nå og tidligere har formidlet landets historie og menneskenes historier. «Alle generasjoner smiler av fedrene, ler av bestefedrene og beundrer oldefedrene», sier William Sommerset Maugham. Hadde dette blitt skrevet i dag, hadde nok alt opphavet blitt tatt med. Men har han rett i det han påstår? Jeg bare spør!!!!

De fleste medlemmene våre har levd en stund. De setter vi stor pris på! Samtidig har vi enkelte med av den yngre garde. Like stor pris på dem!! Historielaget må arbeide videre med å få flere med. Det gir inspirasjon til videre arbeid. Takk til alle dere som står på og som deltar på våre arrangement.

Rett som det er får historielaget spørsmål og kommentarer om dalens mange steder, navn og hendelser – både fra medlemmene våre og fra andre som har tilknytning til ulike områder. Vi ber om at det må fortsette, og vi er interessert i gode ideer når det gjelder forslag på historiske turer og temaer på møtene våre. Det er jo ganske så spennende å være sammen !!!

May Grimdalen,
leder
September 2013

Forsidebilde: JEG FANT, JEG FANT: Michelets rodestein var ikke enkel å finne, men guide Vidar Noreng (t.v.) og nestleder Jan Arne Tangerud (t.h.) i Groruddalen Historielag, fant den til slutt. Foto: Akers Avis Groruddalen

Hva skjer?

Dato/tid	Møteplass	Aktivitet
Tirsdag 17. september 19:00	Kirkesvingen 10	Avdukingen av kulturminneskilt. Sturle Kojen forteller om Falkberget på Grorud. Parkering ved menighetshuset ved Grorud kirke.
Torsdag 19. september 18:00	Sveiva landhandel, Trondheimsveien 551, innkjøring fra Sveiva	Avduking av kulturminneskilt, omvisning i landhandlermuseet.
Torsdag 26. september 18:00	Grorudveien 3 og 5	Formell åpning av Grorudparken Arrangør Byantikvaren. Avduking av kulturminneskilt på Grorudveien 3 ved bydelsleder Jack Grimsrud. Deretter en lokalhistorisk vandring der vi får vite mer om Grorudveien 3 og 5, tyskerbrakkene, prestegården og om industrien på Grorud.
Torsdag 26. september 18:00	Alnaelva	Lysvandring langs Alnaelva Arrangør Alnaelvas venner.
Onsdag 23. oktober 19:00	Nordtvet bibliotek Nordtvetveien 28	Lansering av årbok 2013 Anne Finhammer, Bjørn Engstrøm og Kjell Hovind forteller om sine artikler
Tirsdag 12. november 19:00	Kultursalen Nedre Fossum gård Karl Fossums vei 1.	Filmaften. Vi viser filmen Oldtidsveien over Gjelleråsen produsert av Groruddalen Historielag. En del av Torbjørn Fossums kulturhistoriske samling vil være utstilt.

Kjære medlem i historielaget!

Takk for at du står med oss i dette spennende arbeidet! Stadig får vi forespørsler og innspill om historiske saker. Det gleder oss! Det er fint om du får flere med som medlem. Så mange har betalt kontingenten for 2013. Og takk for det!! Men fortsatt er det flere som ikke har gjort det! Kan du

sjekke om du har glemt det? Kontingenten er 120 kr for 2013. Betal inn til lagets kontonummer: **7877.08.52381**
Husk merk betalingen med medlemsnummer

Hilsen **May Grimdalen**

Takk

Norsk Tipping vil på vegne av grasrotmottaker Groruddalen Historielag takke for bidrag gitt gjennom Grasrotandelen. Hittil i år har Groruddalen Historielag mottatt 6497 kroner, og hele 30078 kroner siden de ble registrert som grasrotmottaker.

Hele 229 millioner kroner har så langt i år blitt fordelt på lag og foreninger over hele landet gjennom Grasrotandelen, og det er over 835 000 spillere som er grasrotgivere. Ved å bidra med Grasrotandelen er du med på å oppfylle små og store drømmer over hele landet.

Om du vil bistå foreningen eller laget ditt ytterligere, kan du hjelpe til med å rekruttere enda flere grasrotgivere. Ønsker du mer informasjon se: www.grasrotandelen.no

Vennlig hilsen **Norsk Tipping**

GRASROTANDELEN

I 2012 fikk vi inn kr 8 955,- Blir du med i år?

Ta med denne strekkoden til din nærmeste tippekiosk for å støtte Historielaget

Historielagets møte i Grorudveien 3

De fremmøtte blir ønsket velkommen av Historielagets leder May Grimdalen. Foto: Guri E. Bramness)

17. april hadde Groruddalen Historielag møte i lokalene til det nyåpnede Steinhoggermuseet i Grorudveien 3. 26 personer var møtt frem. Møtet startet med at May Grimdalen ønsket velkommen. Hun overlot så ordet til Bjørn Syversen som fortalte om husene i Grorudveien 3 og 5, at de var bygget i 1924 med 4 leiligheter i hvert hus og at de var spesielle fordi hver leilighet hadde eget vannklosett i kjelleren. Det var det ikke mange som hadde på den tiden. Han fortalte også om historielagets medvirkning for å få istand et kjøkken så likt kjøkkenet fra 1924 som mulig. Og han fortalte om arbeidet med museet.

Anne Finhammer ga oss historien om steinhoggerindustrien i Groruddalen, om arbeidet i fjellet, om svenske steinhoggere som kom hit og som er årsaken til at det fortsatt er mange svenske familienavn på Grorud, om guttene som i tidlig alder lærte steinhoggerfaget og om konene som møtte opp på lønningsdagen for å

sikre at pengene gikk til husholdningen og ikke til tølselgerne som også møtte opp. Steinhogging var et barskt liv. Industrien hadde sitt høydepunkt i siste halvdel av 1800-tallet og først på 1900-tallet. Nå er det ikke noen brudd i aktivitet i dalen lenger. Men utstillingen i museet viser at mange både bygninger, skulpturer og annet vi har omkring oss i dag, nettopp er laget av «Grorudgranitt». Steinen ble også eksportert, bl.a. til Hamburg ved oppbygging av byen etter brann.

Anne viste også en film tatt opp av hennes mann Torbjørn hvor hun intervjuer den siste steinhoggeren på Grorud, Thorbjørn Kristiansen, og han gir henne og oss en detaljert innføring i steinarbeidet. Etter filmen var det tid til å fordype seg i utstillingen. En utstilling i et museum som absolutt er et besøk verdt!

✚ Guri E. Bramness

Pilegrimssuppe og lokalhistorisk vandring

Jan Arne Tangerud sammen med pilegrimene på vandring over Gjelleråsen. Foto: Kristian Skaane

Tradisjon tro arrangerte Groruddalen Historielag også i år pilegrimsvandring der fiskesuppe før start er fast post på programmet.

Arrangementet er knyttet til Stovnerdagene og fant sted på Nedre Fossum gård søndag 09. juni.

I år så været ut til å bli ustabil, men heldigvis ble det opphold så gudstjenesten ble holdt utendørs. På kjøkkenet til Stovner frivillighetssentral forberedte historielagets styremedlemmer årets fiskesuppe.

Med en velprøvd oppskrift, ble resultatet slik alle kjenner.

Suppen ble servert etter gudstjenesten.

Det var ca. 80 personer som forsynte seg av suppen, som fikk mye ros.

Etter suppen var det lokalhistorisk vandring langs Pilegrimsleden over Gjelleråsen. Kun 3 interesserte personer var med på vandringen i år. Været var meget bra, slik at vi slapp unna regnbygene.

Denne gangen hadde vi med oss Kristian Skaane som filmet hele vandringen med historielagets nye videokamera. Videoen vil settes sammen med bilder og musikk og ende i en dokumentar om Oldtidsveien over Gjelleråsen som vi vil vise på en medlemskveld i løpet av høsten.

 Jan Arne Tangerud

Møte med pilegrimer

Pilegrimer i godt humør.....?

Søndag 16. juni vandret en gruppe optimistiske pilegrimer gjennom Groruddalen og over Gjelleråsen. Det var den årlige vandringsen som Pilegrimsenter Oslo arrangerer. Flere av deltakerne skulle vandre helt fra Oslo og til Nidarosdomen i Trondheim. Planen var at de skulle være med på Olavsdagene og komme fram den 29. juli.

Jeg møtte dem ved Øvre Fossum Gård og ønsket dem velkommen til bydel Stovner. Som kjentmann fortalte jeg om skålgroper,

gravrøyser, gammeldagse veikontrollører, vardestedet etc. og avsluttet med å fortelle dem om milorgs virksomhet i Gjelleråsmarka. Det var mange pilegrimsfarere som kom helt fra Tyskland.

Roger Jensen som er daglig leder for Pilegrimsenter Oslo, ledet dem videre samme dag til Olavsgård der middagen ventet. Han står i venstre bildekant med blå genser.

✚ Jan Arne Tangerud

Har du husket å betale kontingenten?

På gjengrodde veier og nye stier

GODT OPPMØTE: Hele 57 mennesker møtte opp for å være med på Furuset-vandringen.
Foto: Akers Avis Groruddalen

Sannelig kom om lag 60 mennesker den 20. august for å delta på vandring i Furuset-området. Vidar H. Noreng tok oss med på turen:» Gjengrodde veier og nye stier. «Vi startet ved Furusetheimen og ble fort gjort oppmerksom på gårdbruker og fabrikkveier Cæsar Ramel Michelet, (1834 -1909) eier av Nedre Furuset gård og Uls-holt gård.(Christiania Pudretfabrik) . Som kjent er pudrett det samme som gjødsel. Oppfinnsomhet manglet det ikke på.

Familien Bolstad kom til Soleglad allerede i 1915, og to år etter ble barneforeningen Solstrålen stiftet. Kirkehøy barnehjem star-

tet opp i 1922. Metodistene stod nå som eiere. Ny bygning ble reist i 1953. Da fikk alle barna invitere med seg en medelev til innflyttingsfesten. Nå hadde de også fått bad og toalett og moderne hus.

Vi gikk på litt av Pilegrimsleden ved Furuset kirke, fikk en fin utsikt over Verdensparken og kom opp til Aktivitetsparken ved Sletta mellom Furuset senter og Furuset skole. Ja, der var det mange som frydet seg i det flotte sommerværet. Tidligere var dette idrettsplassen, der tusenvis av elever gjennom tidene har utfoldet seg på ulikt vis. Ikke alle var vi så gode som Trygve Lie,

LOKALKJENT: Vidar Noreng er det man kan kalle en Furuset-veteran, og de oppmøtte satte pris på hans lokalkunnskap Foto: Akers Avis Groruddalen

Ole Reistad, Solheimbrødrene eller Kvalheimbrødrene i de forskjellige idrettene, men mange var gljedene og opplevelsene. Gamleskolen på Furuset ble renoverert til 150 - årsjubileet i 2011, og vi fikk alle komme innom. Mange i gruppen hadde tilknytning til de nyere bygningene på skolen (naturligvis) som både foresatte og elever. Vi avsluttet det hele på Furuset Forum med kaffe og vafler. Hjertens takk! Flott å bli kjent med nye innflyttere.

Takk til alle dere som deltok!

Vandringen var arrangert av Groruddalen historielag, og Vidar H. Noreng gjorde en glimrende jobb som guide i dette spennende området. Det frister til gjentakelse . Ja, den som lever får se!

May Grimdalen,
leder i Groruddalen historielag.

Husk å melde adresseforandring!

Sterke kvinnenavn på Stovner

I forbindelse med at det er 100 år siden kvinner fikk allmenn stemmerett i Norge fortsetter historielaget å fremheve kvinnene som har gitt navn til veier i Stovner bydel.

Denne gangen fremhever vi:

Jacobine Rye

Jacobine Rye ble født i 1861. Hun hadde sin oppvekst og ungdomstid på Ringesrike, nærmere bestemt på nedre Tanberg gård. Gården var en militær tjenestebolig, og da hennes far, som var oberstløytnant tidlig ble enkemann, var det Jacobine som i en alder av 16 år som måtte overta både som vertinne på Tanberg og som mor til tre søsken. Da oberstløytnanten gikk av med pensjon, flyttet hun sammen med sin familie inn til Kristiania. Der utdannet hun seg til døvelærer. Hun glødet for arbeidet for de hørselsheemmede som på den tiden var en diskriminert gruppe som ble betraktet som sløve og lite be-

gavet. Hun kjempet fra egne klasser for tunghørte barn. Hun ble etter hvert bestyrer for disse klassene. De fikk sine første klasser på Ila skole. Hun nøyde seg imidlertid ikke med å hjelpe hørselsheemmede i skolealder. Hun arbeidet også med å hjelpe voksne tunghørte inn i yrkeslivet der de kunne utnytte sine evner til nøyaktighet og konsentrasjon. De kom i gullsmedlære, ble emaljører, urmakere og instrumentmakere. I 1917 stiftet hun foreningen "tunghørtes vel".

Foruten å arbeide for organisatoriske, praktiske tiltak for hørselsheemmede, utarbeidet hun også plansjer og metodiske anvisninger for å fremme bedre uttale. Plansjene ble utgitt på Halvorsens & Larsens forlag i 1914 og utstilt på jubileumsforestillingen på Frogner i Kristiania samme år. De vakte stor oppmerksomhet, og Kirke- og undervisningsdepartementet anbefalte i 1915 i et brev til skoledirektørene at undervisningsmateriellet også ble tatt i bruk på lærerskolene og i vanlig skole for å fremme artikulasjon og stemmepleie.

Hun var en glødende fedrelands- og forsvarsvenn. Etter inspirasjon fra Finland dannet hun Norske Kvinners Frivillige verneplikt, Lottetoforbundet i 1928. Hun var leder for dette til 1935.

Jacobine Ryes vei

Blindvei fra Tokeruddalen.
Fikk veinavn i 1968

✚ Jan Arne Tangerud.

Bestill Årboka for 2012

Benytt anledningen til å gi en gave til deg selv eller andre.
Kun kr 150,-

Bestillingskjema finner du på neste side.

Steinhoggermuseet – Grorudveien 3

Søndag 22. september: Groruddalen Historielag deltar i samarbeid med Oslo arkitektforening. Opplegget heter Oslo åpne hus, og vi har Steinhoggermuseet oppe fra kl.12.00 – 16.00.

Steinhoggermuseet har også åpent den siste søndag i september, oktober og november, alle dager 12.00 – 16.00

Returadresse: Groruddalen Historielag, Postboks 37 Grorud, 0905 OSLO

Bestillings skjema - bøker/medlemskap

Vi utgir ny årbok hvert år. Bøkene inneholder viktig lokalhistorisk dokumentasjon fra hele Groruddalen. Den eldste årboken er like aktuell nå som da den ble utgitt.

Kryss av på nedenstående bestillingsseddel og vi sender deg årbøkene i posten.

Eller du kan bestille bøkene på vår nettside www.grohi.no.

Disse prisene har vi på våre årbøker:

Årbok 2012 kr 150,- / årbok 2011 til 1989: 120,- pr bok / årbok 1985 og 1987: 100,- pr bok

Porto kommer i tillegg på alle forsendelser fra oss.

Bestilling:

Ja, takk, jeg bestiller følgende (kryss av):

☐ Årbok 1985	☐ Årbok 1995	☐ Årbok 2002	☐ Årbok 2009
☐ Årbok 1987	☐ Årbok 1996	☐ Årbok 2003	☐ Årbok 2010
☐ Årbok 1989/90	☐ Årbok 1997 (utsolgt)	☐ Årbok 2004	☐ Årbok 2011
☐ Årbok 1991	☐ Årbok 1998	☐ Årbok 2005	☐ Årbok 2012
☐ Årbok 1992	☐ Årbok 1999	☐ Årbok 2006	
☐ Årbok 1993	☐ Årbok 2000	☐ Årbok 2007	
☐ Årbok 1994	☐ Årbok 2001	☐ Årbok 2008	

Jeg ønsker:

- Å bli medlem - kontingent kun kr 120,- per år
- Kulturminneguide - "Vandring i bydel Bjerke" kr 50,-
- "Vandring på Grorud" 2. utgave kr 100,-
- Groruddalen Kulturminneatlas kr 75,-
- En tysklandsfange forteller kr 100,-

Medlemsnr. _____ Navn _____

Adresse _____ Postnr. _____

(Sted/dato)

(Underskrift)